GALERIES SEGOURA SPRL KATA RAHIM BONAKDARIAN

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 14ης Δεκεμβρίου 1976 *

Στην υπόθεση 25/76,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του BUNDESGERICHTSHOF προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 του πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971 σχετικά με την εκ μέρους του Δικαστηρίου ερμηνεία της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

εταιρίας **Galeries Segoura SPRL,** με έδρα τις Βρυξέλλες,

και

εταιρίας **Rahim Bonakdarian,** με έδρα το Αμβούργο,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 17, πρώτη παράγραφος της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους H. Kutscher, πρόεδρο, A. M. Donner και P. Pescatore, προέδρους τμήματος, J. Mertens de Wilmars, P. M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart και A. O'Keeffe, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. Capotorti
γραμματέας: A. Van Houtte

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με Διάταξη της 18ης Φεβρουαρίου 1976, η οποία περιήλθε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 11 Μαρτίου 1976, το BUNDESGERICHTSHOF υπέβαλε, δυνάμει του πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971 σχετικά με την ερμηνεία της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (στο εξής η Σύμβαση), προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 17 της εν λόγω Συμβάσεως.

2 Από τη Διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι στο παρόν στάδιο η διαφορά που εκκρεμεί κατόπιν αναιρέσεως ενώπιον του BUNDESGERICHTSHOF αναφέρεται στην αρμοδιότητα του LANDGERICHT του Αμβούργου να επιληφθεί αγωγής που άσκησε εμπορική επιχείρηση, εδρεύουσα στην περιφέρεια του δικαστηρίου αυτού, κατά εμπορικής εταιρίας με έδρα τις Βρυξέλλες· με την αγωγή ζητείται η καταβολή του υπολοίπου του τιμήματος για την αγορά ταπήτων στην οποία προέβη η εταιρία των Βρυξελλών στο Αμβούργο. Η σύμβαση, η οποία συνήφθη προφορικώς μεταξύ των συμβαλλομένων, εκτελέστηκε αυθημερόν από τον πωλητή έναντι μερικής καταβολής του τιμήματος εκ μέρους του αγοραστή. Κατά την παράδοση του εμπορεύματος, ο πωλητής εγχείρισε στον αγοραστή έγγραφο που χαρακτηρίστηκε ως «βεβαίωση παραγγελίας και τιμολόγιο», σύμφωνα με το οποίο η πώληση και η παράδοση πραγματοποιούνταν «υπό τους αναγραφόμενους στην οπίσθια όψη όρους». Οι «όροι πωλήσεως, παραδόσεως και πληρωμής» που αναγράφονται στην οπίσθια όψη του εγγράφου αυτού περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων και ρήτρα περί αποκλειστικής αρμοδιότητας των δικαστηρίων του Αμβούργου για τυχόν διαφορές. Το έγγραφο αυτό δεν επιβεβαιώθηκε από τον αγοραστή.

3 Δεδομένου ότι ο αγοραστής κατέστη υπερήμερος όσον αφορά την καταβολή του υπολοίπου τιμήματος, ο πωλητής άσκησε αγωγή ενώπιον του LANDGERICHT του Αμβούργου το οποίο, με απόφαση που εκδόθηκε ερήμην στις 16 Μαΐου 1973, καταδίκασε τον αγοραστή στην καταβολή του υπολοίπου τιμήματος, προσαυξημένου κατά τους τόκους υπερημερίας. Κατόπιν ανακοπής του αγοραστή, το LANDGERICHT, με απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1973, εξαφάνισε την ερήμην εκδοθείσα απόφασή του και διαπίστωσε την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του, διότι οι διάδικοι δεν είχαν συνάψει συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας κατά την έννοια του άρθρου 17 της Συμβάσεως. Κατόπιν εφέσεως του πωλητή, το HANSEATISCHE OBERLANDESGERICHT, κρίνοντας ότι οι διάδικοι είχαν

εγκύρως συνάψει συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας σύμφωνα με το άρθρο 17 της Συμβάσεως, εξαφάνισε την απόφαση του LANDGERICHT και ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιόν του.

4 Ο αγοραστής άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του BUNDESGERICHTSHOF, το οποίο υπέβαλε δύο ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 17, πρώτη παράγραφος.

Επί της ερμηνείας του άρθρου 17 της Συμβάσεως γενικά

5 Σύμφωνα με το άρθρο 17, πρώτη παράγραφος της Συμβάσεως, «αν τα μέρη, από τα οποία ένα τουλάχιστον έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους, συμφώνησαν, είτε γραπτά είτε προφορικά με γραπτή επιβεβαίωση, ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια συμβαλλόμενου κράτους θα δικάζουν τις διαφορές που έχουν προκύψει ή που θα προκύψουν από συγκεκριμένη έννομη σχέση, το δικαστήριο αυτό ή τα δικαστήρια του κράτους αυτού έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία.

6 Κατά την ερμηνεία των προϋποθέσεων εφαρμογής της διατάξεως αυτής, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα της παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας, που συνίστανται στον αποκλεισμό τόσο της διεθνούς δικαιοδοσίας που θεμελιώνεται βάσει της γενικής αρχής του άρθρου 2, όσο και των ειδικών βάσεων διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στα άρθρα 5 και 6 της Συμβάσεως. Λαμβανομένων υπόψη των συνεπειών που μπορεί να έχει τέτοια επιλογή για τη δικονομική θέση των διαδίκων, οι προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτά το άρθρο 17 την ισχύ συμφωνιών διεθνούς δικαιοδοσίας πρέπει να ερμηνεύονται στενά. Εφόσον το άρθρο 17 απαιτεί την ύπαρξη «συμφωνίας», το επιληφθέν δικαστήριο οφείλει καταρχάς να εξετάσει αν η συμφωνία που θεμελιώνει τη διεθνή δικαιοδοσία του αποτέλεσε πράγματι αντικείμενο συμπτώσεως της βουλήσεως των συμβαλλομένων, η οποία διατυπώθηκε κατά τρόπο σαφή και ακριβή. Σκοπός των τυπικών προϋποθέσεων του άρθρου 17 είναι η εξασφάλιση ότι συντρέχει πράγματι σύμπτωση της βουλήσεως των συμβαλλόμενων. Τα ερωτήματα του BUNDESGERICHTSHOF πρέπει να εξεταστούν υπό το φως των σκέψεων αυτών.

Επί των ερωτημάτων που υπέβαλε το BUNDESGERICHTSHOF

7 Με το πρώτο ερώτημα ερωτάται αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 17 της Συμβάσεως όταν, κατά την προφορική σύναψη συμβάσεως πωλήσεως, ο πωλητής δήλωσε ότι προετίθετο να συνάψει τη σύμβαση υπό τους γενικούς όρους υπό τους οποίους συνάπτει τέτοιες συμβάσεις, στη συνέχεια δε απέστειλε στον αγοραστή γραπτή επιβεβαίωση της συναφθείσας συμβάσεως, επισυνάπτοντας

στην επιβεβαίωση αυτή τους γενικούς του όρους πωλήσεως που περιλαμβάνουν και ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας.

8 Σύμφωνα με τις ανωτέρω εκτεθείσες γενικές σκέψεις, δεν μπορεί να τεκμαίρεται η παραίτηση συμβαλλομένου από το νομικό πλεονέκτημα της διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπεται στη Σύμβαση. Δεν μπορεί επομένως να θεωρηθεί ότι ο αγοραστής, ακόμη και αν δήλωσε σε προφορικώς συναπτόμενη σύμβαση ότι δέχεται να συμβληθεί υπό τους γενικούς όρους του πωλητή, αποδέχεται επίσης ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας που ενδεχομένως περιλαμβάνεται στους γενικούς αυτούς όρους. Κατά συνέπεια, η γραπτή επιβεβαίωση της συμβάσεως από τον πωλητή, στην οποία επισυνάπτεται το κείμενο των γενικών του όρων, είναι ανίσχυρη όσον αφορά ενδεχόμενη ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας, εκτός αν αποδεχτεί γραπτώς τη ρήτρα αυτή ο αγοραστής.

9 Με το δεύτερο ερώτημα ερωτάται αν το άρθρο 17 της Συμβάσεως εφαρμόζεται όταν, μεταξύ εμπόρων, ο πωλητής, μετά την προφορική σύναψη συμβάσεως πωλήσεως, αποστέλλει στον αγοραστή γραπτή επιβεβαίωση της συνάψεως της συμβάσεως υπό τους δικούς του γενικούς όρους πωλήσεως, επισυνάπτοντας στη γραπτή επιβεβαίωση τους εν λόγω γενικούς όρους που περιλαμβάνουν ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας, χωρίς ο αγοραστής να προβάλει αντιρρήσεις έναντι του εγγράφου αυτού.

10 Από την παραβολή του κειμένου των δύο ερωτημάτων και από τις διευκρινίσεις που δόθηκαν κατά τη διαδικασία προκύπτει ότι το δεύτερο ερώτημα αναφέρεται στην περίπτωση της συνάψεως συμβάσεως πωλήσεως χωρίς καμία αναφορά σε υπάρχοντες γενικούς όρους πωλήσεως. Σε τέτοια περίπτωση, είναι προφανές ότι ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας, που αποτελεί ενδεχομένως συστατικό μέρος αυτών των γενικών όρων, δεν υπήρξε αντικείμενο της συμβάσεως που συνήφθη προφορικώς μεταξύ των συμβαλλομένων. Η μεταγενέστερη ανακοίνωση των γενικών όρων που περιλαμβάνουν τέτοια ρήτρα δεν είναι συνεπώς ικανή να μεταβάλει το περιεχόμενο της συμβάσεως που συνήψαν οι συμβαλλόμενοι, εκτός αν ο αγοραστής αποδέχθηκε τους όρους αυτούς ρητώς και εγγράφως.

11 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι και στις δύο περιπτώσεις που αναφέρει το BUNDESGERICHTSHOF, μια μονομερής έγγραφη δήλωση, όπως η προκείμενη, δεν επαρκεί για να θεμελιώσει συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας. Το αντίθετο ισχύει εντούτοις όταν μια σύμβαση συνάπτεται προφορικά στα πλαίσια συνήθων εμπορικών σχέσεων μεταξύ των συμβαλλομένων και όταν είναι επί πλέον βέβαιο ότι οι σχέσεις αυτές διέπονται στο σύνολό τους από τους γενικούς όρους του συντάκτη της γραπτής επιβεβαίωσης, οι οποίοι περιλαμβάνουν ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας. Υπό τις συνθήκες αυτές, θα αντέβαινε προς την καλή πίστη να αρνηθεί ο αποδέκτης της επιβεβαιώσεως την ύπαρξη συμφωνίας διεθνούς δικαιοδοσίας, έστω και ελλείψει έγγραφης αποδοχής εκ μέρους του.

12 Είναι συνεπώς δυνατό να δοθεί ενιαία απάντηση στα δύο υποβληθέντα ερωτήματα, υπό την έννοια ότι σε περίπτωση συμβάσεως που συνάπτεται προφορικά, οι τυπικές προϋποθέσεις του άρθρου 17, πρώτη παράγραφος πληρούνται μόνον αν ο αγοραστής αποδέχθηκε εγγράφως τη γραπτή επιβεβαίωση που απέστειλε ο πωλητής, επισυνάπτοντας τους γενικούς του όρους πωλήσεως. Το γεγονός ότι ο αγοραστής δεν προέβαλε αντιρρήσεις έναντι της μονομερούς επιβεβαιώσεως εκ μέρους του αντισυμβαλλομένου δεν θεωρείται αποδοχή όσον αφορά τη ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας, εκτός αν προφορικώς η συναφθείσα σύμβαση εντάσσεται στα πλαίσια συνήθων εμπορικών σχέσεων, που υφίστανται μεταξύ των συμβαλλομένων βάσει των γενικών όρων ενός συμβαλλομένου και οι οποίοι περιλαμβάνουν ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το BUNDESGERICHTSHOF με Διάταξη της 18ης Φεβρουαρίου 1976, αποφαίνεται:

Σε περίπτωση συμβάσεως που συνάπτεται προφορικά, οι τυπικές προϋποθέσεις του άρθρου 17, πρώτη παράγραφος, της Συμβάσεως για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις πληρούνται μόνον αν ο αγοραστής αποδέχθηκε εγγράφως τη γραπτή επιβεβαίωση που απέστειλε ο πωλητής, επισυνάπτοντας τους γενικούς του όρους πωλήσεως.

Το γεγονός ότι ο αγοραστής δεν προέβαλε αντιρρήσεις έναντι της μονομερούς επιβεβαιώσεως εκ μέρους του αντισυμβαλλομένου δεν θεωρείται αποδοχή όσον αφορά τη ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας, εκτός αν η προφορικώς συναφθείσα σύμβαση εντάσσεται στα πλαίσια συνήθων εμπορικών σχέσεων που υφίστανται μεταξύ των συμβαλλομένων βάσει των γενικών όρων ενός συμβαλλομένου και οι οποίοι περιλαμβάνουν ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας.

Κρίθηκε από το Δικαστήριο στο Λουξεμβούργο στις 14 Δεκεμβρίου 1976.

Kutscher Donner Pescatore Mertens de Wilmars

Sørensen Mackenzie Stuart O'Keeffe

Δημοσιεύθηκε στο Λουξεμβούργο στις 14 Δεκεμβρίου 1976.

Ο γραμματέας
A. Van Houtte

Ο Πρόεδρος
H. Kutscher